

Asia

EU/OSA; direktiiviehdotus digitaalisesta sisällöstä

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto

U/E/UTP-tunnus

U 25/2015 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Puheenjohtajavaltio Maltan tarkoituksena on, että 9.6.2017 pidettävässä OSA-neuvostossa hyväksytään direktiiviehdotusta koskeva yleisnäkemys. Tämän jälkeen neuvottelut jatkuvat neuvoston ja EP:n trilogi-neuvotteluissa.

Neuvostokäsittelyn pohjana oleva asiakirjaa ei ole vielä saatu. Perusmuistio on laadittu asiakirjaan 8800/17 sisältyvän kompromissiehdotuksen pohjalta.

Suomen kanta

Ehdotus on neuvottelujen kuluessa useassa, pääasiallisesta sisällöstä tarkemmin ilmenevässä suhteessa kehittynyt myönteiseen suuntaan Suomen kannalta. Kompromissiehdotus sisältää kuitenkin edelleen seikkoja, joita Suomi ei pidä hyvänä. Erityisesti näistä voidaan mainita seuraavat:

- direktiiviehdotuksen mukaan jäsenvaltiolla ole oikeutta säätää kuluttajalle velvollisuutta reklamoida elinkeinonharjoittajaa virheestä kohtuullisessa ajassa siitä, kun kuluttaja on havainnut sen tai kuluttajan olisi pitänyt havaita se;
- toisin kuin komission ehdotuksen mukaan direktiivin säännöksiä sovellettaisiin myös autoihin, pesukoneisiin ja muihin sellaisiin tavaroihin, joihin sisältyy erottamattomana osana digitaalista sisältöä, ellei elinkeinonharjoittaja osoita, että virheellisyys johtuu itse tavarassa olevasta puutteellisuudesta.

Suomi ei voi lähtökohtaisesti hyväksyä kompromissiehdotusta edellä selvitettyltä osin, vaan pyrkii vielä ennen neuvostoa käytävissä neuvotteluissa saamaan ehdotusta muuttamaan. Ottaen huomioon ehdotuksen kehittyminen kokonaisuudessaan myönteiseen suuntaan ja digitaalisten sisämarkkinoiden kuulumisen Suomen prioriteettialueisiin, Suomi on kuitenkin viime kädessä valmis hyväksymään direktiiviehdotuksen pj:n esityksen mukaisena.

Pääasiallinen sisältö

Digitaalisen sisällön tarjoamista koskeva direktiiviehdotus sisältää säännöksiä paitsi sopimuksenmukaisuudesta ja kuluttajan oikeuksista virhetapauksissa myös säännöksiä digitaalisen sisällön toimittamisesta, kuluttajan oikeuksista tapauksissa, joissa toimitusta ei suoriteta säännösten mukaisesti, sovitun sisällön muuttamisesta sopimuksen voimassa ollessa sekä kuluttajan oikeudesta irtisanoa pitkäkestoinen sopimus. Maltan pj. on tehnyt päämäärätietoista työtä yhteisymmärryksen saavuttamiseksi ehdotuksen suhteen. Säännöksiä on kauttaaltaan selkiytetty ja kompromissiehdotuksessa otetaan useissa suhteissa tasapainoisemmin huomioon kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien edut kuin komission alkuperäisessä ehdotuksessa. Myönteisinä muutoksina voidaan mainita erityisesti seuraavat seikat:

- soveltamisalasäännöksiä on jonkin verran selkiytetty erityisesti niiden sopimusten suhteen, joissa vastikkeena ei makseta rahaa (3 artikla);
- jos osapuolet eivät ole muuta sopineet, digitaalinen sisältö on toimitettava ilman aiheetonta viivytystä aikaisemmin edellytetyn välittömän toimituksen sijaan (5 artikla);
- digitaalisen sisällön virheellisuuden arvioinnissa annetaan suurempi merkitys objektiivisille kriteereille kuin komission alkuperäisessä ehdotuksessa, jossa virheellisuuden arviointi painottui vain ns. subjektiivisiin kriteereihin eli siihen, täyttääkö digitaalinen sisältö sopimuksessa asetetut vaatimukset lukuun ottamatta tapauksia, joissa sopimusehdot ovat epäselvät (6, 6a, 7 ja 8 artikla);
- virhevastuu-aikaa ja vanhentumisaikaa koskeva sääntely jätetään pitkälti kansallisen lainsäädännön varaan (9 ja 9 a artikla);
- virhetilanteissa on säilytetty lähtökohtana oikeussuojakeinojen hierarkia, mutta kuluttajalla on aikaisempaa helpommin edellytyksin oikeus vaatia hinnanalennusta tai sopimuksen päättämistä;
- elinkeinonharjoittajan velvollisuuksia palauttaa tietoja kuluttajan purkaessa tai irtisanoessa sopimuksen on lievennetty (13 a artikla)
- ehdotus ei enää sisällä vahingonkorvausoikeudellisia säännöksiä (14 artikla poistettu ehdotuksesta);
- pitkäkestoisia sopimuksia koskevat säännökset ovat paremmin linjassa kuluttaja acquis'n ja sopimusoikeudellisten periaatteiden kanssa (15 ja 16 artikla).

Digitaalista sisältöä koskevat säännökset ovat EU-tasolla uusia eikä kansallisestikaan erityissäännöksiä tällaisista hyödykkeistä ole kuin yhdessä jäsenvaltiossa, UK:ssa. Digitaalista sisältöä koskeva direktiiviehdotus koskee digitaalisessa muodossa tuotettua ja toimitettua tietoa, kuten tietokoneohjelmia, pelejä, musiikkia, filmejä, tv-palveluita, e-kirjoja ja digitaalisia lehtiä. Lisäksi soveltamisalaan kuuluvat palvelut, jotka mahdollistavat digitaalisessa muodossa olevan tiedon luomisen, käsittelyn tai säilyttämisen, kuten pilvipalvelut, sekä palvelut, jotka mahdollistavat muilta käyttäjiltä

peräisin olevan digitaalisessa muodossa olevan tiedon jakamisen ja muun vuorovaikutuksen sen kanssa, kuten erilaiset keskustelupalstat.

Direktiivin soveltamisalaan kuuluisivat kompromissiehdotuksen mukaan paitsi sellaiset sopimukset, joissa kuluttaja maksaa rahaa vastikkeena saamastaan digitaalisesta sisällöstä, myös sellaiset, joissa kuluttaja antaa tai sitoutuu antamaan henkilötietoja. Henkilötietojen käsite määräytyy EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 2016/679 mukaan. Käsite on laaja, sillä monet tiedot ovat käytännössä yhdistettävissä tiettyyn henkilöön, vaikka niistä ei henkilö nimenomaisesti ilmene.

Direktiivi koskee digitaalisen sisällön lisäksi myös DVD- ja CD-levyjä tms., joissa tavara toimii ainoastaan digitaalisen sisällön toimittamisvälineenä. Lisäksi direktiivin säännöksiä sovellettaisiin myös sellaisiin tavaroihin, joihin sisältyy erottamattomana osana digitaalista sisältöä, ellei elinkeinonharjoittaja osoita, että virheellisyys johtuu itse tavarassa olevasta puutteellisuudesta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT-sopimuksen 114 artikla, määränemismistö neuvostossa, yhteispäätös Euroopan parlamentin kanssa

Käsittely Euroopan parlamentissa

IMCO ja JURI ovat yhdessä vastuuvaliokuntia. Raporttoijina toimivat Axel Voss/PPE ja Evelyne Gebhardt/S&D. Lausuntovaliokuntia ovat ITRE, CULT ja LIBE.

Kansallinen valmistelu

Oikeusministeriö järjesti digitaalisen sisällön toimittamista ja tavarantoimittajien etämyyntiä koskevista direktiiviehdotuksista 14.1.2016 kuulemistilaisuuden, johon oli kutsuttu keskeiset viranomaiset ja elinkeinoelämän ja kuluttajien järjestöt. U-kirjelmäluonnos käsiteltiin lisäksi EU-jaostossa 8 (sisämarkkinat).

Lisäksi direktiiviehdotuksesta on järjestetty keskustelutilaisuus oikeusministeriössä 24.1.2017.

U-jatkokirjeluonnos on käsitelty kirjallisessa menettelyssä sisämarkkinat-jaostossa 11. – 15.5.2017.

Eduskuntakäsittely

TaV 2/2016 vp. U-kirjettä on talousvaliokunnan lisäksi käsitelty myös lakivaliokunnassa.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Suomen oikeusjärjestelmä ei sisällä erityisiä säännöksiä digitaalista sisältöä koskevista sopimuksista. Direktiiviehdotuksessa säädettyihin kysymyksiin, jotka koskevat elinkeinonharjoittajan vastuuta kuluttajalle digitaalisen sisällöstä, tämän oikeutta muuttaa sopimussuorituksen sisältöä sopimuksen voimassa ollessa ja kuluttajan oikeutta irtisanoa pitkäkestoinen sopimus, sovelletaan yleisiä sopimusoikeudellisia periaatteita ja kuluttajansuojalain (38/1978) kohtuuttomia sopimusehtoja koskevia säännöksiä, jotka ovat yleisluonteisempia kuin direktiiviehdotuksen hyvin yksityiskohtaiset säännökset.

Tavaroihin, joihin sisältyy digitaalista sisältöä, sovelletaan tavarankauppa koskevia kuluttajansuojalain 5 luvun säännöksiä.

Taloudelliset vaikutukset

Sopimusoikeudellisen lainsäädännön nykyistä pidemmälle menevä harmonisointi on omiaan parantamaan yritysten edellytyksiä käydä rajat ylittävää kauppaa sisämarkkinoilla. Toisaalta pakottavat yksityiskohtaiset säännökset toisivat yritykselle kustannuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Vain pieni vähemmistö jäsenvaltioita tukee reklamaatiovelvollisuutta koskevan option ottamista direktiiviin. Digitaalista sisältöä sisältävien tavaroiden osalta neuvottelutilanne on muuttunut pj:n kompromissiehdotuksen antamisen jälkeen: enemmistö jäsenvaltio ei viimeisimmän tiedon mukaan enää tukisi pj:n kompromissiratkaisua, vaan haluaisi jättää tällaiset tavarat valtaosassa tapauksia direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle.

Asiakirjat

- 8800/17 (kompromissiehdotus)
- 15252/15 JUSTCIV 291 CONSOM 221 (digitaalinen sisältö)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Katri Kummoinen, oikeusministeriö, sähköposti: Katri.Kummoinen@om.fi, puh. 02951 50266

EUTORI-tunnus

EU/2015/1683

Liitteet

Viite

Asiasanat	
Hoitaa	LVM, OM, TEM, UM
Tiedoksi	EUE, OKM, SM, STM, TULLI, VM, VNK
